

Zpráva o činnosti za období 4/2006 – 3/2007

Výkonný výbor

V uvedeném období výkonný výbor (dále jen VV) řídil a organizoval činnost AKVŠ, která vyplývala ze stanov sdružení a z plánu činnosti na rok 2006. VV se sešel v průběhu roku na sedmi zasedáních, další pracovní komunikace probíhala prostřednictvím elektronické konference ASOCIACE. Informace z jednotlivých zasedání VV byly zveřejňovány na webových stránkách AKVŠ (viz <http://www.akvs.cz/vybor/jednani-vv.html>). V roce 2006 nedošlo ke změně členské základny.

Poděkování za víceletou práci ve VV patří Mgr. Cihlové (JČU), Mgr. Ježkové (UHK), Mgr. Jursové (VFU) a Ing. Potáčkovi (MZLU), kteří působili ve VV od založení AKVŠ a pro další období se rozhodli nekandidovat.

Na výroční konferenci v dubnu 2006 byl zvolen nový devítičlenný VV pro období 2006 – 2008 ve složení PhDr. Ivo Brožek (UJEP), Mgr. Zdeňka Dohnálková (MU), Ing. Martin Fasura (VUT), PhDr. Hana Landová (ČZU), PhDr. Marta Machytková (ČVUT), Mgr. Iva Prochásková (UPa), PhDr. Barbora Ramajzlová (ČVUT), Ing. Jaroslav Šilhánek (VŠCHT), Mgr. Daniela Tkačíková (VŠB-TUO). Pracovních jednání se pravidelně účastnili předsedové odborných komisí.

VV se v uvedeném funkčním období zabýval různými otázkami. Jednou z nich byla kauza Scopus (přístup do abstraktové, citační a referenční databáze *Scopus*), která se táhne již od roku 2005. VV usiloval o koordinaci společných zájmů vysokých škol, zástupci VV se účastnili jednání s distributorem (firma Suweco) i se zástupci firmy Elsevier, která je producentem této databáze. Přístup ke Scopusu mělo patnáct škol, další využily možnosti několikaměsíčního bezplatného zkušebního přístupu. Vzhledem k dlouhodobé finanční náročnosti produktu a k nedostatečně průhledným smluvním podmínkám se drtivá většina vysokých škol vzdala účasti v konsorciu Scopus pro rok 2007. Zástupci VV jsou připraveni dále jednat s Elsevierem, zejména o výchozí finanční nabídce pro období po r. 2008 a o celkové strategii dostupnosti elektronických informačních zdrojů na vysokých školách.

VV se dále vyjadřoval ke koncepčním materiálům Ústřední knihovnické rady a odborných knihovnických skupin.

Zástupce AKVŠ, PhDr. Machytková, se jako host pravidelně účastnila jednání předsednictva RVŠ. Na lednovém zasedání byla předsednictvu RVŠ předložena informativní zpráva o evidenci a zpřístupňování vysokoškolských kvalifikačních prací na vysokých školách v ČR (podklady připravila komise e-VŠKP).

Mezinárodní spolupráce

AKVŠ ČR stala od 1. 1. 2006 asociovaným členem evropského sdružení [LIBER](#). V souvislosti se změnami ve struktuře členství, které byly schváleny Valnou hromadou LIBER 7. 7. 2006, se AKVŠ stane od 1. 1. 2007 organizačním členem LIBER s hlasovacím právem. Institucionálními členy LIBER byly k 31. 12. 2006 čtyři vysokoškolské knihovny z těchto univerzit: Univerzita Palackého v Olomouci, Západočeská univerzita v Plzni,

VŠBTechnická univerzita Ostrava, Univerzita Pardubice. V periodiku vydávaném LIBER byl publikován článek o AKVŠ.¹

Knihovny členů AKVŠ byly vyzvány k účasti na celoevropském průzkumu stavu institucionálních repozitářů na vysokých školách v rámci projektu [DRIVER](#). Výsledky jsou k dispozici na http://www.pleiade.nl/wiki/index.php?title=Main_Page.

Uskutečnilo se pět zahraničních cest částečně financovaných z prostředků AKVŠ. RNDr. Danuše Lošťáková (UP) se zúčastnila *13. semináře sekce architektury LIBER (The LIBER Architecture Group)*, který se konal ve dnech 22. 3. – 24. 3. 2006 v Utrechtu. Mgr. Daniela Tkačíková (VŠB-TUO) a Mgr. Iva Prochásková (UPa) se zúčastnily 35. výroční konference LIBER spojené s valnou hromadou (4. 7. až 8. 7. 2006, Uppsala). PhDr. Ludmila Tichá se zúčastnila semináře s názvem *Informačná gramotnosť a vzdelávacie aktivity AK* organizovaného sekcí akademických knihoven Slovenskej asociácie knižnic a konference *Creating Knowledge IV* (16. 8. až 18. 8. 2006, Kodaň), kterou pořádalo skandinávské fórum pro informační gramotnost Nordinfolit a Dánská asociace vědeckých knihoven. Ing. Barbora Katolická se zúčastnila *8. evropského setkání ICOLC* (11. 10. až 14. 10. 2006, Řím). Cestovní zprávy jsou zveřejněny na <http://www.akvs.cz/vybor/cesty.html>. Slovenští kolegové se zúčastnili Celostátní porady vysokoškolských knihoven 2006 v Olomouci a přijeli do Brna na odborný seminář Systémy pro zpřístupňování eVŠKP.

Odborné akce

- *Konference Digitální knihovny, provoz a budování*

V květnu 2006 pořádalo sdružení EUNIS-CZ svoji hlavní konferenci, na kterou byli pozváni čeští i zahraniční odborníci. AKVŠ byla pozvaná k aktivní účasti v programu, kde dostala samostatný blok „Vysokoškolské kvalifikační práce a jejich zpřístupnění“, ve kterém zaznělo sedm příspěvků (více na <http://www.eunis.cz/Krkonose2006/program/>).

- **Seminář IVIG 2006, Informační vzdělávání a informační gramotnost v teorii a praxi vzdělávacích institucí**

Seminář pořádala AKVŠ (komise IVIG) ve spolupráci s Ústavem informačních studií a knihovnictví FF UK a občanským sdružením SPRIG v Praze, 21. 9. 2006. S očekávaným zájmem se setkal v pořadí již čtvrtý ročník, na kterém se sešlo celkem 70 účastníků. Hlavnímu tématu *Příprava knihovníků k učení a příprava učitelů k práci s informacemi* byla věnována většina příspěvků, včetně přednášky hosta ze zahraničí (Švédsko) a moderované diskuse vedené s pedagogy vysokých škol. Dále byly zveřejněny výsledky průzkumu informačního vzdělávání na našich vysokých školách a představeny nové projekty informačního vzdělávání na středních a vysokých školách.

- **Seminář Systémy pro zpřístupňování eVŠKP : zkušenosti, možnosti, nabídky, potřeby ...**

V listopadu uspořádala komise e-VŠKP ve spolupráci s Ústřední knihovnou VUT v Brně odborný seminář na téma „Systémy pro zpřístupňování eVŠKP : zkušenosti, možnosti, nabídky, potřeby ...“, jehož se zúčastnilo téměř 70 osob. Program byl přehlídkou nejen dosažených úspěchů jednotlivých vysokých škol, ale také platformou pro výměnu zkušeností a pro upozorňování na problémy a možnosti řešení včetně nabídek technologií a produktů tří obchodních subjektů. Vzhledem k zájmu lze očekávat, že podobný seminář bude uspořádán i v roce 2007.

¹ PROCHÁSKOVÁ IVA, LANDOVÁ Hana. Association of Libraries of Czech Universities. *LIBER QUARTERLY* [online]. 2006, vol. 16. No.3/4 [cit. 2007-22-02]. Dostupný z www: < <http://liber.library.uu.nl/>>. ISSN 1435-5205.

- **Celostátní porada vysokoškolských knihoven (CPVŠK 2006)**

Celostátní porada se konala v říjnu 2006 již po třinácté, tentokrát v Olomouci ve spolupráci s Univerzitou Palackého. Cílem bylo setkání zástupců vysokoškolských knihoven, kteří byli jednak seznámeni s výsledky činnosti AKVŠ za uplynulý rok, jednak měli možnost vyslechnout řadu příspěvků s aktuální problematikou. K účasti na poradě se přihlásilo 181 pracovníků vysokoškolských knihoven a jejich hostů. V programu zazněly informace z mezinárodních konferencí a informace o činnosti v komisích. Blok příspěvků byl věnován vysokoškolským kvalifikačním pracím. Nově byla do programu zařazena prezentace konkrétních výsledků projektů FRVŠ (tematický okruh E) řešených v roce 2005. Všechny příspěvky jsou vystaveny na http://publib.upol.cz/cpvsk_2006/prezentace.html formou prezentací. V doprovodném programu byl také dán prostor komerčním firmám, které prezentovaly knihovní systémy, vybrané informační zdroje, pomůcky a nábytek do knihoven.

Na základě diskusí a ohlasů z celostátní porady VV stanovil, že Celostátní porada vysokoškolských knihoven (pravděpodobně pod jiným názvem) bude nadále zachována jako pravidelná roční akce pořádaná AKVŠ. Cílem této akce, určené primárně pro širokou vysokoškolskou knihovnickou obec, ale otevřené i zástupcům jiných institucí, bude informovat o činnosti Asociace (VV, odborné komise), seznamovat s novými trendy v oboru se zaměřením na VŠ, uvádět úspěšně realizované projekty a inspirativní příklady z praxe a umožnit setkávání a diskusi. Celostátní poradě nenáleží přijímání usnesení, k tomu je určen pouze nejvyšší orgán Asociace, kterým je výroční konference a již se zúčastňují pověření zástupci s hlasovacím právem. Případné podněty k činnosti Asociace vzešlé z Celostátní porady projedná VV, včetně svého stanoviska je zapracuje do výroční zprávy o činnosti Asociace a předloží výroční konferenci Asociace.

Činnost odborných komisí

V uvedeném období pracovaly tři odborné komise. Komise pro informační vzdělávání a informační gramotnost (IVIG) a komise pro otázky elektronického zpřístupňování VŠKP (e-VŠKP) jsou otevřené, činnosti se účastní i pracovníci z jiných institucí. Komise pro elektronické informační zdroje pracuje jako komise uzavřená, jejími členy jsou pracovníci knihoven vysokých škol a má charakter poradního orgánu. Činnost komisí byla různorodá, ve všech oblastech se týkala bezprostředního zájmu vysokých škol a lze ji jednoznačně hodnotit jako přínos pro rozvoj knihoven členů Asociace. Poděkování patří všem, kteří se těmito pracemi zabývali.

Komise pro informační vzdělávání a informační gramotnost (IVIG)

Předsedkyně: PhDr.Ludmila Tichá, ČVUT

Činnost komise IVIG v roce 2006 vycházela z plánu, který předpokládal navázání na předchozí aktivity, především na hledání grantových příležitostí na 2 připravované projekty: P.I.V.O. - Podpora Informačního Vzdělávání Online a Průzkum stavu informačního vzdělávání na univerzitách v ČR. Výsledky průzkumu byly plánovány jako podklad k vypracování Koncepce informačního vzdělávání na vysokých školách. Další aktivity byly zaměřeny na rozvoj mezinárodní spolupráce a uspořádání 4. ročníku semináře IVIG.

Pro řešení projektu P.I.V.O. jsme využili možností Rozvojového programu MŠMT na rok 2007 a zpracovali jej jako centralizovaný projekt 3 univerzit: ČZU, ČVUT a ZČU. Projekt byl upraven a rozšířen v rámci činnosti komise IVIG s tím, že konkrétní práce na jeho řešení budou probíhat v rámci těchto univerzit. Projekt ve výběrovém řízení neuspěl, protože priorita byla dána jiným tématům. Pokud MŠMT vyhlásí rozvojové programy na rok 2008, podáme znovu centralizovaný projekt.

V rámci příprav na tvorbu Koncepte informačního vzdělávání na vysokých školách jsme ustoupili z provedení plošného průzkumu stavu informační gramotnosti na všech vysokých školách, který by vyžadoval finanční podporu., Rozhodli jsme se vycházet z výsledků obou pilotních průzkumů informační gramotnosti studentů z let 2004 – 2005 a výsledků průzkumu informačního vzdělávání na vysokých školách z roku. Vlastní práce na koncepci jsou plánovány na rok 2007.

Zahraniční spolupráce byla v roce 2006 hlavní činností stálého pracovního týmu komise IVIG. Díky kontaktu navázaném v roce 2005 s paní Zdravkou Pejovou měly členky stálého pracovního týmu možnost účastnit se setkání kolegyně a kolegů ze států střední a východní Evropy na *UNESCO-CEI Workshop on Information Literacy Initiatives for Central and South East European Countries*², pořádaného ICPE (International Center for Promotion of Enterprises), v Ljubljani v březnu. Tady se také setkaly s představitelkou sítě EnIL (European network on Information Literacy³). Účast na workshopu znamenala připravit přehled o podpoře informační gramotnosti v každé ze zúčastněných zemí, přispět do diskusí a rozdělit si příspěvky do publikace *Achieving an Information Society and a Knowledge-based Economy through Information Literacy*.⁴ V červnu spolupracovaly dvě z členek stálého pracovního týmu komise jako editorky publikace na pracovním setkání. Publikaci vydal ICPE v červenci 2006. V září bylo 60 výtisků rozdáno účastníkům semináře IVIG. Výdaje na všechny tyto zahraniční cesty hradil ICPE spolu s UNESCO a sponzory. Další zahraniční kontakt umožnila pozvánka na *Seminár akademických knižnic*⁵, který pořádala v květnu Slovenská asociácia knižnic v Žilině. Ludmila Tichá přednesla příspěvek o podpoře informační gramotnosti na našich vysokých školách a dohodla se slovenskými kolegy další možnou spoluprací. Na Slovensku prezentovala práci komise také Hana Landová v říjnu na mezinárodní konferenci *Information Use in Information Society* v Bratislavě. Významným přínosem pro práci komise byla účast na konferenci *Creating Knowledge IV*⁷ v Kodani, které se v srpnu zúčastnily 3 členky komise. Netradiční formát konference označené jako *learning conference* umožnil nejen aktivní spolupráci účastníků během konference a navázání kontaktů, ale přinesl i inspiraci k oživení semináře IVIG.

Činnost komise byla prezentována v rámci programu semináře IVIG, který se konal 21. září 2006 v Praze (<http://knihovny.cvut.cz/ivig/ivig2006.html>) a na Celostátní poradě vysokoškolských knihoven 2006 v Olomouci.

Komise pro elektronické informační zdroje

Předsedkyně: Ing. Barbora Katolická, ZČU

Charakter činnosti komise v tomto období umožňoval řešit většinu úkolů prostřednictvím elektronické konference. Členové komise (21 zástupců z 20 vysokých škol) se sešli na jedné pracovní schůzce. Komise se v roce 2006 zaměřila v souladu s plánem činnosti na následující problematiku. Ve spolupráci s VV byl koordinován další postup VŠ v přístupu k databázi Scopus a hodnocení jeho využití. Komise se přihlásila ke spolupráci se sdružením CESNET na projektu *Identity Federation* a k testování pilotního projektu ve vysokoškolských knihovnách. Vzhledem k posunutým termínům vlastního řešení bude možné konkrétní zapojení realizovat až v roce 2007. Barbora Katolická se zúčastnila 8. *evropského*

² http://portal.unesco.org/ci/en/ev.php-URL_ID=21870&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html

³ <http://www.ceris.to.cnr.it/Basili/EnIL/index.html>

⁴ Pejova, Z., Catts, R., Tichá, L., & Dombrovská, M. (Eds). (2006). *Achieving an information society and a knowledge-based economy through information literacy: Proposal for an information literacy platform and an action plan for central and south-east European countries*. Ljubljana: ICPE. ISBN 92-9038-134-4

⁵ http://www.sakba.sk/seminar_ak/2006/seminar_ak2006.html

⁶ <http://old-kkiv.fphil.uniba.sk/viis/VIISzbornikkomplet.pdf>

⁷ <http://www.ck-iv.dk/>

setkání knihovnických konsorcií (ICOLC), kde byla prezentována a diskutována aktuální celosvětová problematika v oblasti elektronických informačních zdrojů. Informace z tohoto jednání byly prezentovány na CPVŠK 2006 v Olomouci. Účastníci setkání byli informováni o aktuálním stavu řešení projektu COUNTER a o nové iniciativě SUSHI. Zpráva o konferenci byla publikována v elektronickém časopise Ikaros⁸. Připravuje se strategie pro zajištění elektronických informačních zdrojů na vysokých školách pro další období.

Komise pro otázky elektronického zpřístupňování VŠKP

Předsedkyně: PhDr. Iva Horová, AMU

Ve třetím roce své existence se opět rozšířila členská základna komise, a to o zástupce z MZLU, z VŠB TUO a z VŠCHT. Práce se účastní 26 členů (včetně jednoho ze Státní technické knihovny a tří z UK) ze 16ti vysokých škol. Komise se sešla na pěti pracovních schůzkách, kterých se účastnili i pozvaní hosté.

Soubor doporučení⁹, prezentovaný na loňské výroční konferenci, který komise připravila jako souhrn výsledků své činnosti, sloužil jako metodická pomůcka všem školám, které řeší otázky související s přípravou nebo provozem systému pro zpřístupňování VŠKP. Koncem roku se ukázalo, že přispěl zejména k významnému posunu směrem ke sjednocení v rovině popisu prací.

V souvislosti s hledáním možností získat dotace na přípravu a zahájení provozu národního registru VŠKP se komise účastnila přípravy projektu, který nakonec podalo 10 vysokých škol, které jsou zastoupeny v komisi. Centralizovaný projekt s názvem „Příprava národního registru vysokoškolských kvalifikačních prací“ se ucházel o dotaci z Rozvojových programů pro veřejné vysoké školy na rok 2007. Koordinátorem je VŠE, dalšími účastníky jsou AMU, ČZU, MZLU, OU, UK, UPOL, UTB, TUL a ZČU. Dotace bohužel nebyla přidělena, tým řešitelů bude muset hledat jiné možnosti financování, protože bez nich některé aktivity zejména v oblasti technologických řešení nebude možné rozvíjet a to ani v rámci komise.

Během roku členové komise několikrát prezentovali výsledky společné činnosti. Na konferenci českého sdružení EUNIS *Digitální knihovny : provoz a budování* ve Špindlerově Mlýně připravili a prezentovali 5 příspěvků. Iva Horová připravila prezentaci v doprovodném programu konference INFORUM 2006, prezentovala celkový stav problematiky na mezinárodní konferenci UNINFOS v Nitře a na konferenci Knihovny současnosti 2006 v Seči. Natočila také krátký informativní rozhovor pro digitální rádio Leonardo a publikovala dva články v časopise Ikaros¹⁰. Členové komise připravili programový blok pěti prezentací na CPVŠK 2006. V listopadu komise uspořádala v Brně odborný seminář na téma *Systémy pro zpřístupňování eVŠKP : zkušenosti, možnosti, nabídky, potřeby...*. Na základě pozitivních ohlasů na tuto akci je plánován podobný seminář na rok 2007.

V prosinci byl připraven a proveden dotazníkový průzkum, jehož cílem bylo zjistit aktuální stav v oblasti příprav zpřístupňování VŠKP na veřejných vysokých školách v ČR, a to zejména v souvislosti s reakcemi na novelu vysokoškolského zákona.

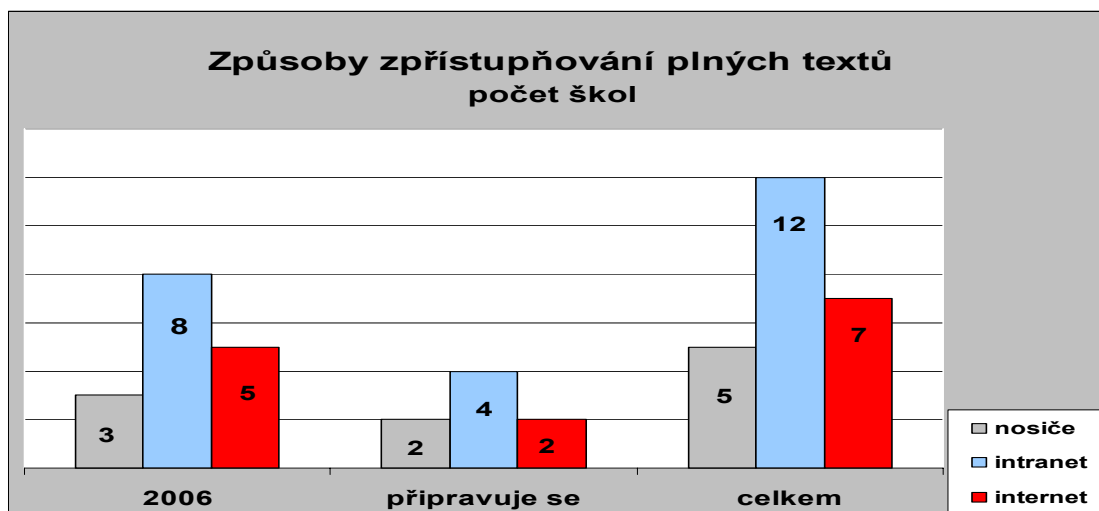
⁸ KATOLICKÁ, B.; NOVÁ, H. 8. mezinárodní konference evropských knihovnických konsorcií. *Ikaros* [online]. 2006, roč. 10, č. 11, s. 1-6, ISSN 1212-5075.

⁹ Soubor doporučení obsahuje návody, vzory a doporučení pro workflow, formální úpravu, popisná metadata aj. Je dostupný na adrese <http://www.evskp.cz/sd.php>.

¹⁰ HOROVÁ, I. Soubor doporučení AKVŠ pro zpřístupňování vysokoškolských prací. *Ikaros* [online]. 2006, roč. 10, č. 9 [cit. 2007-02-27]. Dostupný na World Wide Web: <<http://www.ikaros.cz/node/3590>>. URN-NBN:cz-ik3590. ISSN 1212-5075.

HOROVÁ, I. Seminář Systémy pro zpřístupňování vysokoškolských prací. *Ikaros* [online]. 2007, roč. 11, č. 1 [cit. 2007-02-27]. Dostupný na World Wide Web: <<http://www.ikaros.cz/node/3805>>. URN-NBN:cz-ik3805. ISSN 1212-507

Výsledky průzkumu (<http://www.evskp.cz/>) se staly podkladem zprávy pro Radu vysokých škol. Sedmnáct knihoven se podílí na koordinování prací na celoškolské úrovni. Všechny školy zpřístupňují bibliografické záznamy. Zvyšuje se počet škol, kde jsou povinně odevzdávány elektronické verze prací. Způsob zpřístupnění je uveden v grafu.



V Praze, 16. března 2007

Zpracovaly: PhDr. B. Ramajzlová, Mgr. I. Prochásková